LAUSUNTO OM025:00/2016

27.2.2017

Eduskunta

Tulevaisuusvaliokunta

Asia: E 123/2016 vp Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2017

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE on vastaanottanut 20.2.2017 lähettämänne pyynnön kirjallisesta asiantuntijalausunnosta, joka koskee valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiaa 2017. KANE kiittää pyynnöstä ja lausuu seuraavaa.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE edistää järjestöjen ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä. KANEssa on puheenjohtajien lisäksi 19 jäsentä, jotka edustavat järjestöjä, tutkimusta, elinkeinoelämää, vapaata kansalaistoimintaa sekä ministeriöitä ja virastoja. Valtioneuvosto asetti KANEn kolmannelle nelivuotiskaudelleen 9.2.2017.

Eräiksi valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategian keskeisiksi vaikuttamiskohteiksi on valittu yhteisten arvojen noudattaminen sekä sääntelyn toimivuuden parantaminen. KANE pitää kohdennuksia hyvinä. On tärkeää pitää huolta siitä, että:

- EU noudattaa ja vahvistaa yhteisiä arvojaan ja viestii niistä laajasti. Kansalaisten luottamus yhteiskunnalliseen päätöksentekoon on demokratian keskeinen ainesosa. Ilman vuoropuhelua ja yhteisiä päämääriä arvojen vahvistaminen jää ylätason puheeksi ja kansalaisyhteiskunta vieraantuu yhteisistä arvoista. Myös digitaalinen eriarvoistumiskehitys tulee ottaa huomioon ja varmistaa yhdenvertainen pääsy tiedon lähteille.

- Virheellisen tiedon levittämiseen sekä vihapuheeseen on puututtava myös EU-tasolla vaikuttavin keinoin sekä toimin, joilla vaikutetaan ennaltaehkäisevästi kielteisten ilmiöiden syntyyn. EU-komissio on sopinut keskeisten IT-yritysten kanssa käytännesäännöistä internet-vihapuheeseen puuttumiseksi. Käytännesääntöjen tehokas kansallinen toimeenpano luo edellytykset EU:n uskottavuudelle vihapuheen vastustamisessa.

- Unionin sisäisen turvallisuuden vahvistaminen edellyttää toimintaa syrjäytymistä vastaan. Turvallisuuden tunne on vahvimpia sosiaalisen koheesion ja sosiaalisen pääoman peruspilareita, sitä rakennetaan kansalaisyhteiskunnan avulla vahvistamalla resilienssiä, kestokykyä.

- EU:n päätöksenteon avoimuutta tulee lisätä, osallistumisen esteitä poistaa ja toimintatapoja yksinkertaistaa. Kansalaisjärjestöt ja kansalaiset tulisi nuorista alkaen ottaa entistä paremmin mukaan heitä koskevaan päätöksentekoon jo valmisteluvaiheessa. Päätösten vaikutuksia kansalaisyhteiskunnan toiminnalle tulisi selvittää. Edellä mainitut tavoitteet koskevat myös päätösten kansallista täytäntöönpanoa.

Toimiva, vapaa kansalaisyhteiskunta on Euroopan unionin ja demokratian perusta. Siksi se on monimuotoisuudessaan huomioitava paremmin myös kansallisissa strategioissa, kuten käsillä olevassa valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiassa. Kansalaisyhteiskunnan ja vapaan kansalaistoiminnan vahvistaminen on myös Euroopan unionin vahvistamista.

Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä on tulevaisuudessakin kehitettävä. Keskeiset kehittämiskohdat liittyvät muiden muassa päätöksenteon avoimuuteen ja vuorovaikutteisuuteen, yhdenvertaisiin osallistumismahdollisuuksiin, kansalaistoiminnan ja kehitysyhteistyön tukemiseen. Lisäksi tavoitteiksi tulisi asettaa, että EU kiinnittäisi huomiota perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen myös tulevien Brexit-neuvottelujen yhteydessä.

EU-puheenjohtajuuskaudellaan 2019 Suomi voisi käyttää tilaisuutta ja tuoda esille elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan arvoa toimivassa demokratiassa. EU:ssa on pidettävä huolta siitä, että kaikki kansalaiset kokevat olevansa osa eurooppalaista demokratiaa. Hyviä väestösuhteita edistävä politiikka antaa välineet huomioida eri väestöryhmät paitsi äänestäjinä myös kansalaisyhteiskunnan monipuolisina toimijoina. Tämä vähentää myös vastakkainasettelua ja lisää EU:n yhtenäisyyttä, joka onkin yksi vaikuttamisstrategian tavoitteista.

Kristiina Kumpula
puheenjohtaja

Maria Wakeham-Hartonen
pääsihteeri